

трьох підходів, які у авторській інтерпретації отримали назви «ліквідаційного», «оздоровчого» та «превентивного».

Таким чином, управління розвитком, засноване на принципах сталості, передбачає вихід міст (урбаністичних утворень) на якісно новий рівень в умовах трансформаційних перетворень світової економіки, сприяє інтеграційним процесам у світовому масштабі задля збереження глобальної екосистеми через турботу про локальні, обумовлює поступове перетворення свідомості людини у напряду природозбереження, здійснює вплив на провідних виробників у контексті гострої необхідності впровадження заходів ресурсозбереження. Все перелічене є актуальним вже зараз, оскільки в масштабах глобальної соціально-економічної системи залишилося занадто мало ресурсів для майбутніх поколінь.

Література

1. Sustainable Development Goals in Ukraine URL: <http://sdg.org.ua/ua/pro-hlobalni-tsili>.
2. Sustainable development goals 2016–2030. Representation of the UN in Ukraine. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytkutysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

LifeForStory@gmail.com

Харченко Е. В.,

аспірант, Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ПОВЕРНЕННЯ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ЯК ПЕРШОЧЕРГОВИЙ ФАКТОР ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Анотація. З початком активної воєнної політики і повномасштабного вторгнення зі сторони російської федерації, яке триває вже більше року, кількість руйнувань і біженців які були вимушені покинути свої домівки через загрозу власному життю значно зросла в порівнянні з 2014 роком. Але, не зважаючи на продовження активної фази, вже розглядаються шляхи післявоєнної відбудови країни і повернення біженців та внутрішніх переселенців до своїх постійних місць проживання. Завдання не з легких, але від успішної реалізація якого залежать економічний і демографічних стан областей.

Ключові слова: відбудова, агресія, війна, руйнування, повномасштабна, переселенці, біженці.

Актуальність теми обумовлена наслідками повномасштабної війни яка вже триває для деяких дев'ять років, а для інших тільки перший рік. Кількість руйнувань житлових будівель, промислових приміщень, а також критичної інфраструктури за цей час досягнули небувалих масштабів. Кількість людей, яка була вимушена покинути свої місця проживання через загрозу життю, паніці або через свої політичні погляди, протягом 2022–2023 років приблизно становить 15 мільйонів осіб, що в десятки разів більше у порівнянні з 2015 роком [4].

Кількість збитків нанесених росією на сході України і в автономній республіці Крим досягли колосальних масштабів. Загалом руйнування можна типізувати як локальні так і масштабні. У першому випадку — це мародерство або коли постраждали декілька будівель від влучання ракетою, дроном тощо. Другий же представляє собою масштабні руйнування, коли певні селища міського типу (далі — смт) або невеликі міста були буквально стерті з лиця землі. Розуміючи, що кожна зруйнована будівля це житло якоїсь людини або важливе промислове приміщення, саме собою зрозуміло, що такі об'єкти стають першочерговими у часи післявоєнного відновлення. На сьогодні значна кількість людей фактично залишились

бездомними, без фактичної можливості проживати в своїх домівках навіть за мінімальних умов. У свою чергу зазнали руйнувань також значна кількість різних сфер промисловостей і підприємств країни, що негативно вплинуло на ціни різних послуг і товарів. А якщо врахувати ще й фактор війни, який сам по собі ускладнює нормальний процес функціонування, то в результаті отримуємо підвищення цін у два, або в три рази.

З початком повномасштабного воєнного вторгнення російської федерації 24 лютого 2022 року переважна більшість українці, які покинули межі країни або вимушено проживають в інших областях, мають намір повернутись до своєї оселі, або в те, що від них залишилося, і намагатися їх відновити, звісно наскільки це можливо чи взагалі можливо. Згідно проведеного опитування Соціологічною групою «Рейтинг» 23–26 грудня 2022 року було опитано 2000 респондентів щодо питання повернення. На що відповідь була наступна, половина планують повертатись лише після закінчення війни, 12 % вже повернулися, 10 % мають намір повернутися найближчим часом, 23 % перебікують або ще не вирішили, 11 % взагалі не планують повертатись [1].

Якщо взяти до уваги інформацію, яку розмістив на своїх офіційній сторінці в фейсбуці [2] омбудсмен та уповноважений Верховною Радою України з питань людини Дмитро Любінець, кількість людей, які залишили країну, починаючи з 24 лютого і станом на 1 грудня 2022 року, складає більше 14.5 млн осіб, серед яких тільки 7.7 млн вдалося зареєструватись в Європі для отримання тимчасового захисту. Також кількість внутрішніх переселенців є 4.7 млн осіб. І для чіткішого розуміння критичності ситуації візьмемо кількість населення станом на 2021 рік, яка складає 43,79 млн осіб, то отримаємо, що з початком повномасштабного вторгнення приблизно 44 % від усього населення вимушені були покинути свої домівки, серед яких 33 % залишили межі країни. Слід підкреслити що це лише за минулий рік, а ми, як знаємо, ця війна фактично триває з 2014 року і вже тоді питання біженців набувало характерно критичного характеру. І остаточна кількість осіб і сімей яким довелося змінити місце проживання цілковито може досягати більше 50 % усього населення.

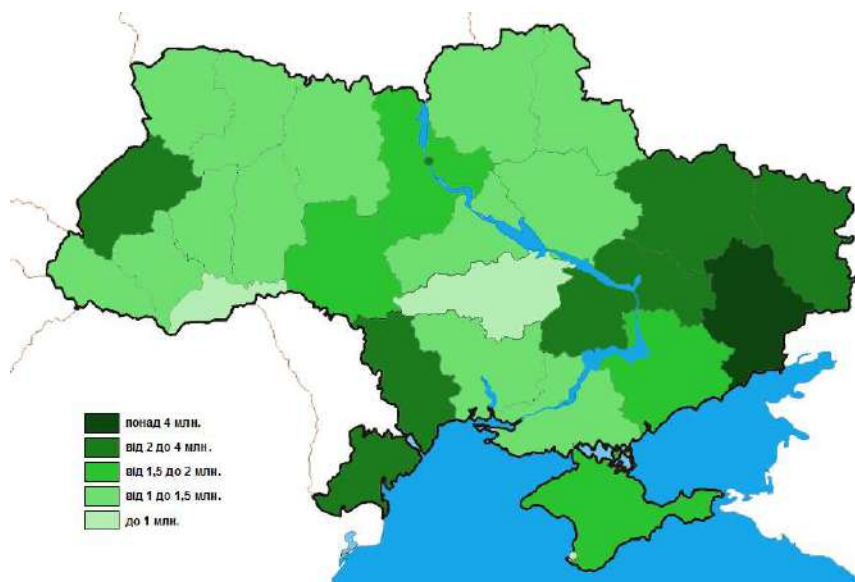


Рис. 1. Кількість населення України (на 01.04.2014) [3]

Звернувши увагу на рис. 1, можемо замітити значну густоту населення на сході України порівнюючи з іншою частиною. Що, в свою чергу, не може не лякати масштабами внутрішньої міграції хоч і вимушеної, за останні роки. Якщо до вирішення цієї проблеми не підійти вкрай серйозно, то в найближчому майбутньому нас будуть чекати не лише селища або смт примари, а навіть цілі міста або навіть області.

У першу чергу для наближення подолання цієї проблеми найскладнішим аспектом буде те, як вирішити питання з сусідом, який вороже налаштований і не відомо ще протягом скількох років або десятків років планує вести проти України воєнну політику. З нашого боку, що ми можемо зробити і робимо, — це захищати нашу землю, з інших аспектів залишається сподіватися на підтримку західних партнерів безпосередньою озброєнням, фінансовою та гуманітарною допомогою.

Також з важливих проблем залишається те, що якщо світова підтримка цивілізованого світу не зможе вплинути на політику росії, то вимушені біженці будуть не в змозі повернутися до свої міст. Причиною тому є те, що вони розуміють, а деякі навіть і відчули на собі ту небезпечність проживання в безпосередній близькості від кордонів країни-терориста. Уже сьогодні переселенці розмірковують, чи повертатися їм до своїх домівок, чи починати обживати інші місця. Не маловажним фактором для них залишається те, що вони просто не в змозі на не визначений термін залишатися у «підвішеному стані» і фактично бути безхатьками.

Серед інших проблем залишається те, що на сьогодні не достатньо кваліфікованих державних будівельних компаній, які змогли б на себе взяти відповідальність відновлення житла українцям. Серед іменованих «Київміськбуд» і «Укрбуд». Але перша компанія в більшій мірі займається забудовою Києва, друга же займалась забудовою всієї України, в тому числі укріпленням фронтової лінії після 2014 року, але стала жертвою політичних міжусобиць, після який більше не займається будівництвом. Хоч донори фінансування, які готові вкластися у післявоєнну відбудову, вже знайшлися, але в них є свої вимоги від нас, які є зрозумілими [5]. Це закінчити певні реформи, спрямовані проти корупції і не тільки, надавати можливість представникам контролювати звітність і результати інвестування, також уповноважувати тільки державні будівельні компанії, а не офшорні, які мають сумнівну репутацію. Без виконання цих умов будь-яке фінансування залишається під питанням.

Але хай там як, основною рушійною силою відбудови і розвитку міст та областей були і будуть постійні мешканці. Їх повернення до своїх місць проживання має найпріоритетніший статус з відновлення можливостей нормального і безпечного проживання. Тому якщо їх не повернути — відбудова, як така, втрачає сенс і на місцях руйнувань, в які відмовилися повертатися мешканцями залюбих обставин, фактично стають депресивними регіонами.

Узагальнюючи все сказане, приблизний план дій для відбудови України на мою думку повинен бути таким. Посилення політичного впливу на світовій арені для можливих шляхів впливу на росію. Це можуть бути як гарантії в обличчі певних держав, які дадуть письмову зобов'язаність гарантій безпеки в майбутньому. Також це можуть бути членство в ЄС або НАТО. На крайній випадок нас би влаштував їхній вплив на руйнування державності росії як такої, тому що безпека наших прикордонних областей найважливіший чинник повернення населення.

Також важливим залишається відбудова жилих приміщень та інфраструктури для відновлення умов проживання. Створення нових робочих місць і введення певних пільг, таких як зниження комунальних платежів тощо. Звісно, враховуючи руйнування деяких міст, їх відновлення займе чимало часу але головне не опускати руки і вірити в нашу перемогу, тому що ми з вами українці.

Література

1. Правовий захист постраждалих від воєнних злочинів росії (23-26 грудня 2022). Соціологічна група «Рейтинг»: вебсайт URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/pravoviy_zahist_postrazhdalih_v_d_vo_nnih_zlochin_v_ros_23-26_grudnya_2022.html
2. Омбудсменом з прав людини України. Факти про права людини в Україні. Фейсбук: вебсайт URL: <https://www.facebook.com/dmytro.lubinets/posts/pfbid02CMhmX1Gwv7xmGtFkgjjJ5yKmr14Zk4hfxHvyt5sBQV8LT4793R6pKY5FTxpJEqLl>

3. Чисельність населення України. Вікіпедія: вебсайт URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Чисельність_населення_України

4. Біженці та вимушені переселенці російсько-української війни (з 2014). Вікіпедія: вебсайт URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Біженці_та_вимушені_переселенці_російсько-української_війни_\(з_2014\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Біженці_та_вимушені_переселенці_російсько-української_війни_(з_2014))

5. Як Україна планує відновлюватися після війни? — 5 питань експертці. Екодія: вебсайт URL: https://ecoaction.org.ua/iak-ukraina-planuie-vidnovliuvatysia-pislia-vijny.html?gclid=EAIaIQobChMIpaf0larK_QIVXUaRBR1ggAw9EAAYASAAEgJ1AfD_BwE

chernov.sergii@gmail.com

Чернов С. І.

д.держ.упр., професор, президент Української асоціації районних та обласних рад

uaror@ukr.net

Андрійчук Ю. М.

к.держ.упр., голова Секретаріату Української асоціації районних та обласних рад

kom555ok@gmail.com

Коваль О. М.

к.держ.упр., доцент, заступник директора,

Навчально-науковий Інститут сталого розвитку територій

«Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління»

ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЙ

Анотація. У статті висвітлено основні екологічні виклики відновлення територій і запропоновано конкретні напрями реагування на рівні держави, регіонів, громад тощо.

Ключові слова: відновлення територій, екологічні виклики, цілі сталого розвитку, зелений курс.

Стратегічний розвиток України, відповідно до цілей сталого розвитку [1; 2], спрямований на підвищення якості життя, неможливий без впровадження екологічної складової.

Нераціональне і неефективне використання виробничих потужностей підвищують рівень штучного забруднення навколишнього природного середовища. Це одна з основних причин екологічної кризи та кліматичних змін. Нестача питної води, забруднення повітря та відходи — це нагальні проблеми для українців.

Згідно результатам опитування Фонду ім.Фрідріха Еберта в Україні серед екологічних проблем, якими найбільше переймаються респонденти — забруднення водойм та дефіцит питної води (51,0 %), зростання кількості побутових та промислових відходів (45,9 %) та забруднення атмосферного повітря (38,1 %).

Проте, з початку повномасштабного вторгнення, найруйнівніший вплив у всіх напрямках принесла війна. На сьогодні не існує жодної єдиної світової чи української визначеної методології розрахунку впливу на навколишнє середовище у воєнний та післявоєнні періоди. Адже жодна війна на одній території не має кордонів впливу на глобальну екосистему.

Військовий транспорт, літаки, судна, будівлі та інфраструктура тощо потребують енергії, а це, в першу чергу, колосальні викиди CO₂. Відбувається забруднення атмосферного повітря, ґрунтів і водойм, підтоплення територій, виведення з ладу значних масивів ріллі, знищення і пошкодження об'єктів природно-заповідного фонду, виникнення лісових пожеж (у тому числі в зоні відчуження ЧАЕС). Внаслідок бойових дій повністю знищена вся ме-